

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Petra Krajčoviča a JUDr. Petra Paludu, na neverejnom zasadnutí dňa 7. januára 2016 v trestnej veci obvineného **Ing. M. Z. a spol.** pre pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Tr. zák. v časti dokonaný a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., o sťažnostiach obvinených Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z. a E. P. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu zo 17. decembra 2015, sp. zn. PK-1T/39/2015, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosti obvinených Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z. a E. P. **s a z a m i e t a j ú .**

O d ô v o d n e n i e

Uznesením Okresného súdu Nitra z 24. novembra 2015, č. k. 33Tk/2/2015-11090, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. decembra 2015, bola trestná vec obvineného Ing. M. Z. a spol. podľa § 244 ods. 1 písm. a) Tr. por. postúpená Špecializovanému trestnému súdu ako súdu vecne príslušnému.

Napadnutým uznesením zo 17. decembra 2015, sp. zn. PK-1T/39/2015 Špecializovaný trestný súd (ďalej len ŠTS) rozhodol takto:

I. Podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosti obvinených **Ing. M. Z.** za dňa 14. decembra 2015, **M. Z.** zo dňa 30. novembra 2015, **M. P. Z.** zo dňa 4. decembra 2015 a **E. P.** zo dňa 30. novembra 2015 o prepustenie z väzby na slobodu **z a m i e t a .**

II. Podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomné sľuby obvinených **Ing. M. Z.** zo dňa 14. decembra 2015, **M. Z.** zo dňa 17. decembra 2015, **M. P. Z.** zo dňa 4. decembra 2015 a **E. P.** zo dňa 30. novembra 2015 na nahradenie väzby **n e p r i j í m a .**

III. Podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku návrhy obvinených **Ing. M. Z.** zo dňa 14. decembra 2015, **M. Z.** zo dňa 17. decembra 2015, **M. P. Z.** zo dňa 4. decembra 2015 a **E. P.** zo dňa 30. novembra 2015 na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka **z a m i e t a .**

IV. Podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 81 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ponuky obvinených **Ing. M. Z.** zo dňa 14. decembra 2015 a **M. P. Z.** zo dňa 4. decembra 2015 na nahradenie väzby zložením peňažnej záruky **n e p r i j í m a .**

Uznesenie odôvodnil ŠTS tým, že postúpenie veci podľa § 244 ods. 1 písm. a) Tr. por. uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 24. novembra 2015 č. k. 33Tk/2/2015-11090, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. decembra 2015, nezakladá automaticky nepríslušnosť a tým nezákonnosť predchádzajúcich rozhodnutí o väzbe. Totiž od začiatku trestného stíhania bolo obvineným vznesené obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods., ods. 3 písm. c), ods. 5 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b), písm. i) Trestného zákona v časti dokonanej a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, ktorý bezpochyby patrí do príslušnosti okresného súdu v sídle krajského súdu v zmysle § 16 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Okresný súd v Nitre bol preto jediným vecne príslušným prvostupňovým súdom na rozhodovanie o väzbe v prípravnom konaní a aj po podaní obžaloby. V nadväznosti na to aj Krajský súd v Nitre rozhodoval o väzbe ako vecne príslušný súd v druhom stupni. Preto Špecializovaný trestný súd považoval rozhodnutia Okresného súdu v Nitre a Krajského súdu v Nitre za zákonné.

K argumentácii obhajcu Mgr. D. Š. a ním predložených troch rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky Špecializovaný trestný súd uviedol, že tieto rozhodnutia nevyznievajú jednoznačne o tom, že boli porušované práva obvinených.

K väzobným dôvodom podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku Špecializovaný trestný súd v Pezinku pripomenul, že naostatok boli stanovené u obvineného Ing. M. Z. podľa § 71 ods. 1 písm. a), písm. c) Trestného poriadku a u ostatných obvinených M. Z., M. P. Z. a E. P. podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Špecializovaný trestný súd v Pezinku si plne osvojil dôvody väzby u jednotlivých obvinených podrobne uvedené v uznesení Okresného súdu Nitra z 30. októbra 2015 č. k. 33Tk/2/2015-10874, na ktoré poukázal. Okresný súd Nitra pri posudzovaní a hodnotení bral do úvahy predovšetkým rozsiahlosť a množstvo žalovaného obzvlášť závažného zločinu poisťovacieho podvodu spáchaného 94 čiastkovými skutkami, (na ktorom sa každý obvinený mal podieľať svojou mierou zavinenia), dobu, po ktorú mal byť skutok obvinenými páchaný, spôsob, akým mal byť trestný čin vykonaný a prihliadol aj na to, že obvinení sa mali skutku dopúšťať ako členovia organizovanej skupiny. Okrem toho súd prihliadol aj na jednotlivé osoby obvinených v tom, že obvinení sú trestne stíhaní aj pre iné trestné činy kvalifikované ako obzvlášť závažné zločiny, páchaním ktorých si zadovažovali finančné prostriedky v neštandardne veľkom rozsahu. Z týchto skutočností súd ustálil, že obvinení mali disponovať finančnými prostriedkami vo veľkom rozsahu a s ich ďalším rozširovaním mali pokračovať až do zadržania v tejto trestnej veci, pretože súd zistil, že až obmedzenie ich osobnej slobody prerušilo trestnú činnosť obvinených, ktorej sa mali v zmysle podanej obžaloby dopúšťať. Pri posudzovaní postoja obvinených žalovanej trestnej činnosti vzal súd do úvahy, že títo sú aktuálne stíhaní vo veciach vedených na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 4T/80/2015 (obv. Ing. M. Z.), sp. zn. 21T/72/2013 (obv. M. Z.), sp. zn. 6T/120/2014, 5T/72/2014 a 5T/16/2014 (obv. M. P. Z.) a sp. zn. 1T/128/2013, 6T/3/2014 a 5T/72/2014 (obv. E. P.). ŠTS poukázal aj na to, že rozsiahlu daňovú trestnú činnosť menovaných obvinených vyšetroje Prezídium PZ - NAKA, NJFPpod ČVS:PPZ-71 I/NKA-FP-ZA-2012, pričom všetci obvinení boli v tejto trestnej veci vo väzbe, ktorá bola u nich nahradená inštitútmí v zmysle § 80 ods. 1 Trestného poriadku a boli prepustení na slobodu v priebehu roku 2012. Trestnú činnosť, pre ktorú na nich bola v tejto veci podaná obžaloba mali začať páchať 5. novembra 2012 do apríla 2014, teda v období, keď boli na slobode, pričom aj tým ŠTS dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u obvinených Ing. M. Z., M. Z.,

M. P. Z. a E. P. považoval za náležite preukázaný. S poukazom na uvedené skutočnosti ŠTS vyvodil dôvodnú obavu, že všetci štyria obvinení by v prípade prepustenia z väzby na slobodu mohli v páchaní trestnej činnosti pokračovať.

Vo vzťahu k obvinenému Ing. M. Z. ŠTS zo spisového materiálu zistil, že tento obvinený sa mal dlhší čas obávať odhalenia jeho trestnej činnosti a bol pripravený kedykoľvek opustiť trvalé bydlisko, k čomu minimálne v jednom prípade na základe obsahu zaznamenaných telefonických hovorov aj prišlo. Z týchto zaznamenaných telefonických hovorov tiež vyplynulo, že obvinený mal pravidelne obmieňať telefónne čísla, ktoré používal a bol v očakávaní odhalenia trestnej činnosti, z ktorého mal obavu a tendenciu utekať z miesta trvalého bydliska. Táto skutočnosť sa podľa názoru súdu žiadnym spôsobom nezmenila a tak dôvodná obava, že by obvinený Ing. M. Z. v prípade prepustenia z väzby mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu a vysokému trestu (trestná sadzba 10 rokov až 15 rokov) je daná aj v tomto štádiu konania po postúpení veci Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku. Tým súd odôvodňuje dôvod väzby u obvineného Ing. M. Z. podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho (§ 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku).

Ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c) Trestného poriadku, môže súd ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným (§ 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku).

Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu (§ 80 ods. 2 Trestného poriadku).

Ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení na slobodu aj vtedy, ak obvinený zložil peňažnú záruku a súd alebo sudca pre prípravné konanie ju prijme. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 4 alebo podľa § 80 ods. 3, možno peňažnú záruku prijať, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu (§ 81 ods. 1 Trestného poriadku).

S prihliadnutím na osobu a majetkové pomery obvineného alebo toho, kto za neho zloženie peňažnej záruky ponúka, povahu činu, jeho následok a iné okolnosti prípadu, predseda senátu alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie postupuje podľa § 72 ods. 2 alebo 302 ods. 2 bez vydania tohto opatrenia (§ 81 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku).

ŠTS pri rozhodovaní o nahradení väzby písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka u obvinených Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z. a E. P. a zložením peňažnej záruky u obvinených Ing. M. Z. a M. P. Z. dospel k záveru, že s ohľadom na osoby obvinených a povahu prejednávaného prípadu organizovanou skupinou po dlhší čas (94 skutkov) nemožno účel väzby a nahradenie dôvodov väzby dosiahnuť písomnými sľubmi, dohľadom probačného a mediačného úradníka a zložením peňažných záruk, pretože ich nepovažoval za dostatočné. Obvineným sa v tomto konaní kladie za vinu spáchanie obzvlášť závažného zločinu a keďže v tomto štádiu konania okolnosti uvádzané obvinenými v žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu súd nevyhodnotil ako výnimočné okolnosti prípadu, potom ich ponuku na prijatie písomných sľubov, uloženie dohľadu probačným a mediačným úradníkom a ponuku na zloženie peňažných záruk na nahradenie väzby neprijal. Navyše je súd názoru, že obava, že obvinení budú pokračovať v páchaní trestnej činnosti, je stále aktuálna a spoločnosť je potrebné pred touto hrozbou náležite chrániť väzobným stíhaním všetkých štyroch obvinených, pretože ju nemožno eliminovať ani prostriedkami uvedenými v § 80 a § 81 Trestného poriadku.

Naostatok ŠTS uviedol, že o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval napadnutým uznesením i napriek vyslovenej nepríslušnosti uznesením zo dňa 17. decembra 2015 podľa § 244 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku per analogiam, lebo o nich bolo potrebné rozhodnúť v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku bez meškania.

Proti tomuto uzneseniu podali včas sťažnosť všetci štyria obvinení prostredníctvom svojich obhajcov a obvinení Ing. M. Z. a M. P. Z. aj osobne.

Vo všetkých sťažnostiach je dominantný dôvod – nepríslušnosť ŠTS na rozhodovanie o ich žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu po tom, čo mu bola vec postúpená a pred tým než by vyslovil svoju príslušnosť (pričom zároveň vyvolal spor o príslušnosť, tvrdí teda svoju nepríslušnosť). Z rovnakého dôvodu (rozhodovanie o väzbe pred vyslovením nepríslušnosti) poukazovali na nezákonnosť rozhodovania Okresného súdu Nitra, resp. Krajského súdu v Nitre. Poukazovali na nález Ústavného súdu II. ÚS 483/2015-47 zo dňa 11. novembra 2015, v ktorom bolo vyslovené porušenie práv obvinenej M. Z. na úrychlené rozhodnutie o jej žiadosti o prepustenie z väzby v tejto trestnej veci Okresným súdom Nitra a Krajským súdom v Nitre. Ústavný súd Slovenskej republiky však napádané väzobné rozhodnutia nezrušil, ako bolo požadované v sťažnosti.

Obvinený Ing. M. Z. tvrdil, že nikdy u neho neboli dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1, písm. a) ani c) Tr. por., pretože jeho snaha o odchod na dovolenku bola nesprávne vyhodnotená a keďže došlo k zmene podmienok plynutím času, nie je možné, aby pokračoval v páchaní trestnej činnosti.

Navrhol, aby Najvyšší súd SR jeho sťažnosti vyhovel a uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, sp. zn. PK-1T 39/2015 vo všetkých výrokoch týkajúcich sa jeho osoby, ktorými zamietol žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, neprijal písomný sľub, neprijal peňažnú záruku a nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka zrušil, aby sám vo veci rozhodol tak, že ho prepustí z väzby na slobodu, alternatívne že podľa § 80 ods. 1 písm. b), písm. c), § 81 a § 82 Trestného poriadku prijme jeho návrh na nahradenie väzby písomným sľubom obvineného, peňažnou zárukou, uloží mu dohľad probačného a mediačného úradníka a zároveň mu uloží splnenie primeraných povinností a dodržanie obmedzení a na základe nahradenia väzby sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka, prijatím peňažnej záruky, a uloženia primeraných povinností a dodržania obmedzení ho prepustí z väzby na slobodu.

Obvinená M. Z. sa vzhľadom na uplynutie vyše 18 mesiacov taktiež domáhala prepustenia z väzby na slobodu poukazujúc na nemožnosť páchania ďalšej trestnej činnosti. Poukazovala na rozsah spisu a tomu neadekvátne rýchle rozhodnutie ŠTS o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby, pričom vyslovil svoju nepríslušnosť. Tým vyslovila

pochybnosti o tom, či je zákonným súdom i na rozhodovanie o väzbe. Zdôraznila, rovnako ako obvinený Ing. M. Z., že o väzbe i v merite veci má rozhodovať vždy len zákonný sudca to len s úplnou znalosťou veci. Ak už okresný súd vedel o svojej nepríslušnosti nemal vo veci rozhodovať a nepostupovať ju ŠTS až po podaní obžaloby.

Navrhla, aby napadnuté rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu bolo pre jeho vážny rozpor so zákonom a tiež z dôvodu chybného konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, v zmysle § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. zrušené, a obvinená M. Z. bola prepustená z väzby na slobodu.

Obvinená M. P. Z. uviedla, že sa nestotožňuje s názorom Špecializovaného trestného súdu ohľadne dôvodov väzby a ich pretrvávania. Z doposiaľ vykonaných dôkazov nevyplýva, že by sa mala alebo mohla dopúšťať ďalšej trestnej činnosti, alebo že by pokračovala v jej páchaní. V zmysle vykonaného dokazovania takáto obava nemôže existovať ani hypoteticky, nakoľko spôsob realizácie trestnej činnosti ktorá sa jej kladie za vinu tkvie v kooperácii so zamestnancami poisťovní a používaní poisteného majetku. Toho času nedisponuje ani uvedeným majetkom, a ani spoluobvinené osoby v poisťovni už nepracujú. Postupom a úkonmi OČTK bola akákoľvek hypotetická možnosť páchania trestnej činnosti zmarená aj do budúca.

Ďalej uviedla, že nesúhlasí s názorom ŠTS týkajúcim sa vecnej príslušnosti Okresného súdu Nitra a Krajského súdu Nitra pred právoplatnosťou uznesenia Okresného súdu Nitra, sp. zn. 33Tk/2/2015 zo dňa 24. novembra 2015. Uvedeným uznesením bola podľa § 244 ods. 1 písm. a) Tr. por. predmetná trestná vec, v ktorej je ona v procesnom postavení obvinenej, postúpená na prejednanie vecne príslušnému Špecializovanému trestnému súdu, pretože Okresný súd Nitra nebol na jej prejednanie vecne príslušný. Poukázala však na to, že dôvody pre ktoré Okresný súd Nitra konštatoval svoju nepríslušnosť boli prítomné už od počiatku prípravného konania, ako to uvádza aj okresný súd na str. 59 odôvodnenia zmieneného uznesenia. Vzhľadom na uvedené je toho názoru, že prokurátor a Okresný súd Nitra mohli mať vedomosť o vecnej nepríslušnosti už počas prípravného konania, a preto nemožno pokladať doterajšiu väzbu za zákonnú z dôvodov ako uviedla vo svojej žiadosti o prepustenie.

Nestotožnila sa ďalej ani s posúdením existencie výnimočných okolností v zmysle § 80 ods. 2 Tr. por. odôvodňujúcich prijatie jej sľubu resp. nahradením väzby inými

vhodnými zákonnými inštitútmi. Za naozaj výnimočnú okolnosť považuje potrebu starostlivosti o jej neplnoleté dieťa, ktoré je toho času bez starostlivosti otca a matky. Z uvedeného dôvodu týmto v prvom rade ako matka apeluje na súd a zdvorilo žiada o starostlivé uváženie tejto výnimočnej okolnosti a nahradenie väzby (ak ju súd bude považovať za zákonnú) inými inštitútmi.

Podľa názoru obvinenej jej väzba nie je zákonná, taktiež sa domnieva, že dôvody väzby vzhľadom na vykonané dokazovanie, ako aj na jej správanie už ani netrvajú, a preto vzhľadom na vyššie uvedené navrhla, aby druhostupňový súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil, a sám vo veci rozhodol tak, že ju prepustí na slobodu.

Alternatívne navrhla, aby súd prijal jej návrh na nahradenie väzby písomným sľubom, uložil jej dohľad probačného a mediačného úradníka a zároveň jej uložil splnenie primeraných povinností a dodržanie obmedzení a zároveň prijal podľa § 81 Tr. por. peňažnú záruku v sume stanovenej súdom.

Obvinený E. P. uviedol, že s napadnutým uznesením nesúhlasí a zastáva názor, že ŠTS nedostatočne pri svojom rozhodovaní zohľadnil jeho námietku a teda skutočnosť, že o jeho výkone väzby rozhodoval súd vecne nepríslušný s poukazom na uznesenie Okresného súdu v Nitre, spis. zn.: 33 Tk/2/2015 zo dňa 24. novembra 2015.

Napriek dátumu právoplatnosti uznesenia Okresného súdu v Nitre o postúpení trestnej veci Špecializovanému trestnému súdu, je možné z odôvodnenia uznesenia skonštatovať, že súd mal vedomosť o svojej nepríslušnosti podstatne skôr ako vydal vyššie uvedené uznesenie o postúpení veci. Je to zrejmé i zo samotného odôvodnenia uznesenia Okresného súdu v Nitre, ktorý skonštatoval že „Podľa názoru súdu bolo možné ustáliť právnu kvalifikáciu konania obvinených po ukončení vyšetrovania, pretože výsledky dokazovania vykonaného v prípravnom konaní tomu v plnom rozsahu korešpondujú a z hľadiska zákonných požiadaviek naplnenia znakov zločineckej skupiny tomu aj zodpovedajú“. Vytkol okresnému súdu, že o jeho väzbe rozhodoval i napriek tomu, že mal vedomosť o svojej nepríslušnosti.

V súčasnom štádiu konania dôvod väzby, pre ktorý bol do väzby vzatý, pominul. Tak ako vo svojich žiadostiach o prepustenie z väzby uvádzal, sa k niekoľkým bodom obvinenia dobrovoľne priznal, svoje konanie úprimne oľutoval. Väzbu vykonáva po prvýkrát a to po dobu 18 mesiacov nepretržite, počas tohto obdobia si uvedomil nesprávnosť svojho

konania, ktoré už nechce nikdy zopakovať, čomu prispôsobí aj svoj spôsob života.

Ďalej dal do pozornosti súdu, že i napriek tomu, že striktne odmieta akúkoľvek vôľu páchať trestnú činnosť, túto s poukazom na jej charakter, s poukazom na osoby spoluobvinených a s poukazom na osoby, ktorým bolo dočasne odložené vznesenie obvinenia nie je ani s kým páchať.

Na základe vyššie uvedených skutočností navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, spis. zn.: PK- 1T 39/15 zo dňa 17. decembra 2015 v plnom rozsahu zruší a obvineného E. P., ihneď prepustí z väzby na slobodu.

Obvinení vo svojich podaniach upozorňujú i na ďalšie nimi tvrdené chyby prípravného konania a obvinení Ing. M. Z. a M. Z. požiadali o možnosť zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí nadriadeného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) preskúmal napadnuté rozhodnutia a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu podľa § 192 ods. 1 Tr. por. a zistil, že ŠTS rozhodol v súlade so zákonom a stavom veci. Podané sťažnosti sú preto v celom rozsahu nedôvodné.

Základným argumentom všetkých obvinených je nezákonnosť rozhodovania Okresného i Krajského súdu v Nitre o ich väzbe, hoci od počiatku mali vedieť, že nie sú na také rozhodovanie príslušní, čo nakoniec potvrdilo samotné rozhodnutie o postúpení veci ŠTS. Rovnako namietajú nezákonnosť rozhodovania ŠTS o ich väzbe v súvislosti s vyslovením svojej nepríslušnosti na konanie v prerokúvanej veci.

Za takýchto okolností základnou otázkou, ktorú je nevyhnutné vyriešiť pri rozhodovaní o sťažnostiach obvinených proti napadnutému uzneseniu, je otázka, ktorý súd a v ktorom štádiu konania mohol rozhodnúť o väzbe obvinených – kto bol zákonný sudca a zákonný súd (aj keď najvyšší súd rozhodnutie okresného a krajského súdu o väzbe priamo nepreskúmava).

K tomu je potrebné uviesť:

Súd, ktorému bola podaná obžaloba, je príslušný na rozhodovanie v dotknutom trestnom konaní o všetkých otázkach (i o väzbe) aj v prípade následného postúpenia

veci inému súdu pri predbežnom prerokovaní obžaloby senátom (preskúmaní obžaloby samosudcom), ak ide o otázku konania, ktorú je potrebné vyriešiť pred právoplatnosťou rozhodnutia o postúpení veci. To platí aj pre súd, ktorému bola vec postúpená a ktorý mieni vyvolať spor o príslušnosť (§ 22 Trestného poriadku), ak je potrebné rozhodnúť (napr. o väzbe) pred predložením veci najbližšie spoločne nadriadenému súdu.

Po podaní obžaloby je súd, ktorému bola podaná, povinný prednostne a urýchlene rozhodnúť o väzbe tak, aby k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe došlo do uplynutia lehoty uvedenej súbežne v § 76 ods. 3 a § 238 ods. 3 Trestného poriadku (lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní, ak by nedošlo k podaniu obžaloby). Takto postupuje súd aj v prípade, ak zároveň s rozhodnutím o väzbe alebo následne rozhodne o postúpení veci inému súdu ako súdu príslušnému v zmysle § 244 ods. 1 písm. h) alebo § 241 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Iný výklad (a ponechanie rozhodovania o väzbe na súd, ktorému bola vec postúpená) by znamenal, že v mnohých prípadoch by nebolo možné zabezpečiť právoplatné rozhodnutie o väzbe (čo v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa predpokladá aj rozhodnutie nadriadeného súdu) mechanizmom paralelne ustanoveným v § 76 ods. 3, resp. 4 a v § 238 ods. 3 Trestného poriadku a obvinený by musel byť prepustený z väzby aj v prípade danosti väzobných dôvodov.

Správne preto postupoval Okresný súd Nitra, keď po podaní obžaloby 12. októbra 2015 rozhodol o ďalšom trvaní väzby prednostne 30. októbra 2015 a umožnil tak rozhodnutie Krajského súdu v Nitre v konaní o sťažnosti proti jeho rozhodnutiu 11. novembra 2015, teda krátko pred uplynutím lehoty na ktorú bola väzba naposledy predĺžená v prípravnom konaní (do 13. novembra 2015). Inak by musel byť použitý postup uvedený na konci prvej vety ustanovenia § 76 ods. 3 Trestného poriadku, teda prepustenie obvinených z väzby bez prieskumu danosti väzobných dôvodov; a to i v prípade existencie väzobných dôvodov.

Navyše, ak by Okresný súd Nitra rozhodoval o väzbe popri rozhodovaní o postúpení veci, teda pri predbežnom prejednaní obžaloby (s čím ustanovenie § 238 ods. 3 Trestného poriadku výslovne počítá), rovnako by rozhodoval ako príslušný súd, hoci vec ešte nebola právoplatne postúpená (a Krajský súd v Nitre by bol inštančne príslušný na rozhodnutie

o sťažnosti proti obom dotknutým rozhodnutiam, a to aj v prípade odobrenia postúpenia veci svojím rozhodnutím). Podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku sa teda o väzbe po podaní obžaloby rozhodne, ak to okolnosti prípadu umožňujú, súčasne s rozhodnutím podľa § 244 Trestného poriadku, alebo, na účel dodržania v ustanovení § 238 ods. 3 Trestného poriadku zadefinovanej lehoty, ešte skôr. V preskúmvanej veci ide o druhý z vyššie popísaných prípadov.

V konečnom dôsledku, na základe Špecializovaným trestným súdom vyvolaného sporu o príslušnosť môže dôjsť rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k situácii, že predmetná vec bude prejednávaná pred pôvodne vec postupujúcim súdom, teda Okresným súdom Nitra. Špecializovaný trestný súd však rovnako správne rozhodnutie o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby neodkladal, aj keď sa necítil byť príslušným súdom, nakoľko rozhodovanie až po vyriešení sporu o príslušnosť by nebolo dostatočne včasné (bezodkladné). Okresný súd Nitra už o týchto žiadostiach po 15. decembri 2015, (kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o postúpení veci Špecializovanému trestnému súdu), rozhodnúť nemohol.

Okresný súd Nitra, ako to vyplýva z uznesenia o postúpení veci ŠTS z 24. novembra 2015, odôvodnil postúpenie veci tým, že podľa jeho názoru po skončení vyšetrovania, resp. po podaní obžaloby vykonané a ním komplexne vyhodnotené dokazovanie preukazuje, že ide o trestnú činnosť spáchanú zločineckou skupinou podľa § 129 ods. 4 Tr. zák. a nie organizovanou skupinou podľa § 129 ods. 2 Tr. zák., ako je to uvedené v obžalobe.

Skutočnosť, že ŠTS tomuto názoru protirečí, vyslovuje svoju nepríslušnosť a vyvoláva tým spor o príslušnosť v zmysle § 22 ods. 2 Tr. por., o ktorom rozhodne najvyšší súd, nie je skutočnosťou, ktorou by sa automaticky zo všetkých rozhodnutí Okresného súdu Nitra vydaných do 15. decembra 2015 (napríklad i o väzbe obvinených) stávali paaky a taktiež v prípade neuznania príslušnosti ŠTS, by napadnuté rozhodnutie bolo rozhodnutím nezákonného súdu.

Ako už bolo uvedené, každý súd, ktorému napadne v konkrétnej veci obžaloba je povinný samostatne rozhodovať o všetkých otázkach spojených s touto trestnou vecou až pokiaľ sa v predpísanom konaní právoplatne rozhodne o tom, že nie je príslušný ďalej konať. V prerokúvanej veci Okresný súd Nitra prestal byť príslušným na ďalšie konanie

15. decembra 2015, avšak všetky dovtedy vykonané úkony a vydané rozhodnutia sú z hľadiska pôsobnosti a príslušnosti zákonné.

Napadnuté rozhodnutie ŠTS je teda (aj) v tomto smere zákonné a ŠTS môže v tejto veci konať (napr. i o väzbe obvinených) až do momentu, keď (ak) sa v predpísanom konaní právoplatne rozhodne, že na ďalšie konanie v tejto trestnej veci nie je príslušný.

Čo sa týka podozrenia zo spáchania žalovaného činu, je dané na základe vykonaných dôkazov v rovine rozumnej pravdepodobnosti, resp. podozrenie zo spáchania činu nepominulo – to je potrebné konštatovať len rámcovo vo vzťahu ku väzobnému stíhaniu, nakoľko z hľadiska dokazovania viny v súdnom konaní nemôže súd participovať na unesení dôkazného bremena prokurátorom a po podaní obžaloby ide o kardinálnu otázku.

Pokiaľ ide o dôvody väzby tieto sú i naďalej dané tak, ako to podrobne konštatoval ŠTS v napadnutom uznesení, a citoval už v tomto odôvodnení najvyšší súd.

Niet pochybností o tom, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1, písm. a) Tr. por. u obvineného Ing. M. Z. i dôvody väzby podľa § 71 ods. 1, písm. c) Tr. por. u všetkých štyroch obvinených sú naďalej dané a to i napriek uplynutiu 18 mesiacov odkedy boli obvinení vzatí do väzby a napriek podanej obžalobe (zákon umožňuje v tomto prípade väzobné stíhanie v prípravnom konaní až po dobu 24 mesiacov). Napriek tomu že väzba nie je obligatórnym, ale subsidiárnym inštitútom zabezpečujúcim osoby obvinených v trestnom konaní a je potrebné skúmať vždy prednostne, či účel väzby nie je možné zabezpečiť inak než jej výkonom – náhradou väzby zákonnými prostriedkami, v tejto trestnej veci nie sú dané výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by v prípade podozrenia z obzvlášť závažného zločinu umožňovali nahradiť väzbu zárukou, písomným sľubom, či dohľadom probačného a mediačného úradníka, a to u žiadneho z obvinených – rozsiahla trestná činnosť, predpokladaná obžalobou nie je výnimočnou okolnosťou, ktorú by bolo možné zohľadniť v ich prospech.

Potreba starostlivosti o maloleté dieťa u obvinenej P. Z. takou výnimočnou okolnosťou nie je, nakoľko obvinení v prípade mnohých trestných stíhaní sú rodičmi a napriek tomu sú stíhaní väzobne. Práve aj na taký účel sú zákonom kreované alternatívy výkonu starostlivosti o dieťa, čo je v konečnom dôsledku povinnosťou zabezpečiť príslušných špecializovaných orgánov štátnej správy so sociálnoprávnou pôsobnosťou (podľa prezentovaných údajov sa má rozhodovať o zverení do ústavnej starostlivosti).

U obvinených nejde o jediné trestné činnosť, pre ktorú sú trestne stíhaní. ŠTS poukázal na ďalšie trestné veci, o ktorých sa koná pred inými súdmi a ich páchatelmi majú byť práve všetci štyria obvinení. Rovnako tak je nutné prihliadnúť i na 94 skutkov trestného činu poisťovacieho podvodu uvedených v obžalobe – nejde o jediný akt, ale rozsiahlu trestnú činnosť, ktorá je obvineným kladená za vinu. A napokon, ako správne konštatoval ŠTS v napadnutom uznesení, možnosť aplikovať náhradné inštitúty väzby (treba dodať – ak by boli dané výnimočné okolnosti prípadu), u obvinených zoslabuje aj obžalobou tvrdené páchanie trestnej činnosti uvedenej vzápätí po tom, čo boli prepustení v roku 2012 z väzby v trestnej veci vedenej Prezídiom PZ – NAKA, NJFP pod ČVS:PPZ-71 I/NKA-FP-ZA-2012. Prezumpcia neviný síce v trestnom konaní platí, paralelne vedené trestné stíhanie (navyše pre druhovo rovnakú trestnú činnosť) však je nutné z hľadiska posúdenia dôvodu preventívnej väzby (§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku) zohľadniť, inak by vzatie do väzby vôbec nebolo možné.

Z uvedeného je zrejmé a tým aj umocnené, že v prípade obvinených už orgány činné v trestnom konaní a súdy už využili možnosť nahradiť väzbu iným inštitútom, čomu však nezodpovedá následné obvinenie z inej trestnej činnosti, tiež ekonomického charakteru, z ktorej sú v prerokúvanej veci obžalovaní.

Pokiaľ ide o dôvod útekovej väzby (§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, najvyšší súd sa nestotožnil so sťažnostnou námietkou obvineného Ing. Z., týkajúcou sa obsahu jeho telefonického rozhovoru. Dôvod útekovej väzby bol ustálený predchádzajúcimi právoplatnými rozhodnutiami súdov prvého aj druhého stupňa a podanie obžaloby obavu z vyhýbania sa trestnému stíhaniu ešte zosilňuje.

V ostatnom nie sú uplatnené sťažnostné námietky takého charakteru, aby sa bolo s nimi treba zaoberať nad rámec tohto odôvodnenia (v podstatných relevantných bodoch sú ním pokryté).

Formálne podmienky väzby sú pritom splnené aj podanou obžalobou voči všetkých štyroch obvineným, väzobné dôvody sú dané tak, ako je uvedené vyššie a rovnako je vyššie uvedené, prečo nemožno väzbu nahradiť zákonom ustanovenou garanciou.

Nebolo využité oprávnenie (nie povinnosť) predsedu senátu umožniť účasť obv. Ing. M. Z. a M. Z. na neverejnom zasadnutí najvyššieho súdu v zmysle § 302 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko to pre rozhodnutie nebolo potrebné – obvinení mali

možnosť svoje stanovisko vyjadriť v podaných žiadostiach, ústne pri výsluchu a následne aj pri písomnom odôvodnení sťažnosti, čo aj využili v rozsahu, v akom to uznali za vhodné (možnosť účasti je aktuálna najmä pri upresňovaní okolností nahradenia väzby, napríklad ak by sťažnostný súd prijímal peňažnú záruku).

V konečnom dôsledku, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, prezentovaný obhajobou, sa týka porušenia práv pri nezabezpečení bezodkladného rozhodnutia o väzbe, najmä pri predkladaní veci nadriadenému súdu (čo v tomto prípade nie je aktuálne). Ústavný súd však ani v tomto prípade nevyhovел sťažovateľke z hľadiska jej návrhu na prepustenie z väzby.

Na základe uvedeného najvyšší súd zamietol sťažnosti obvinených Ing. M. Z., M. Z., M. P. Z. a E. P. ako nedôvodné.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 7. januára 2016

JUDr. Libor Duľa, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Peter Paluda

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Sylvia Machalová